

مباهله با داستان

یونس فردوس
روزنامه‌نگار

نویسنده در نوشتن از تاریخ رو به گزارش نویسی بیاورد، اثرش به جای اثری داستانی به گزارشی تاریخی تبدیل می‌شود که دیگر واجد ویژگی‌های داستانی است. از دیگر سواگر دست به تخیل و خلق ادبی بزند و خطوط قرمز تاریخ را رعایت نکند، ممکن است با سوء برداشت‌هایی از سوی مخاطبان روبه‌رو شود که زمینه اختلاف را فراهم کند. به همین دلیل نوشتن اثری تاریخی نه تنها ساده نیست، بلکه دشوار و سخت است و اگر کسی بتواند از گردنه‌های تاریخ موفق و سرفراز بیرون بیاید، اثری ماندگار خلق کرده است. این رانیز باید در نظر داشت که اتفاقات تاریخی ظرفیت‌های زیادی برای خلق آثار ادبی دارد و اگر نویسنده‌ای بتواند از این ظرفیت‌ها استفاده کند، برگری درخشان در کارنامه‌اش از خود به جا خواهد گذاشت.

رمان «خورشید مدار ۶۶ درجه» اثر محمود رضا فرقانی یکی از آن آثار است که نویسنده در خلق آن موفق بوده و اثری قابل قبول از یک رویداد تاریخی خلق کرده است. روز «مباهله» دستمایه اصلی این رمان است که نویسنده از زاویه‌ای وارد ماجرا شده که نه گزارش تاریخی بنویسد و نه خط قرمزهای موجود در این قصه را رد کند.

اثری که از زاویه مسیحیان نجران قصه‌اش را تعریف می‌کند و خواننده را با اتفاقاتی که منجر به مباهله می‌شود، همراه می‌کند. کتابی که از منظر تاریخی باید آن را ستایش کرد، زیرا نویسنده در حالی که به تاریخ پایبند است، ولی اسیر آن نشده و اثری داستانی بر مبنای آن روایت کرده است. به عبارتی فرقانی از بخش‌هایی که تاریخ در برابر آن ساکت بوده، استفاده کرده و قصه‌ای برای خواننده خود دست و پا کرده است.

زبان در این اثر متناسب با حال و هوای حاکم بر قصه است، نویسنده با زبانی محکم و البته فرمی جذاب، داستانی را برای خواننده‌اش روایت می‌کند که حال و هوای قصه را تداعی می‌کند. نثر داستان به زمان داستان نزدیک است و فرقانی برای آن زحمت زیادی کشیده است.

داستانی که از یک اتفاق مهم در تاریخ سخن می‌گوید و جای خالی آن در میان آثار ادبی مشهود بود و فرقانی با خلق این اثر هم حق مطلب را ادا کرده و هم خلّایی را پر کرده است. خلّایی که در دیگر رویدادهای تاریخی نیز احساس می‌شود و با خلق آثاری که از کیفیت بالایی برخوردار باشد، می‌توان این خلّا را جبران کرد. ¶

مروری سریع بر يك كتاب كودكانه

خانواده به زبان ساده

زینب آزاد
روزنامه‌نگار

جایگاه ریشه، ایفای نقش می‌کند. تربیت صحیح، همبستگی، گذشت، مسؤولیت‌پذیری و امثال اینها جزو اموری هستند که در خانواده به بلوغ رسیده و در جامعه بروز و ظهور پیدا می‌کنند؛ همان‌طور که عدم تعادل روانی، خشم، بدبینی و... ریشه در خانواده و حواشی آن دارد.

آمار و نمودارهای رشد جمعیت در سال‌های اخیر نشان‌دهنده روند کاهشی تولید مثل است. با این تفاسیر تا چند سال آینده، کودکان مان با واژه‌هایی همچون خاله و عمو و حتی خواهر یا برادر، غریبی خواهند کرد و هیچ ذهنیتی از آنها نخواهند داشت. معمولاً آشنایی با اعضای خانواده و معرفی نسبت‌ها از سنین کودکی در برنامه تربیتی فرزندان قرار می‌گیرد. علی باباجانی خلّاقیت به خرج داده و کتابی را با عنوان «من خانواده‌ام را دوست دارم» برای کودکان به رشته تحریر درآورده است تا کودکان را با این مفاهیم آشنا کند. او با معرفی نسبت‌های نسبی و سببی در قالب خرده روایت‌های کودکانه، والدین را در این راه یاری کرده و کار را برایشان سهل می‌کند.

با توری سرسری متوجه خواهید شد که این اثر از سرزندگی و شادابی مثال‌زدنی بهره‌مند است. تصویرگری‌های زیبای نوشین بیجاری را به خوش قلمی نویسنده اضافه کنید. تصاویر جان‌دار و رنگارنگ که نفس کتاب را تازه می‌کنند و کودکان را سر شوق می‌آورند. استفاده عامدانه از طرح‌های ایرانی - اسلامی به شما این اطمینان خاطر را می‌دهد تا با خیالی راحت این کتاب را برای کودکان خود تهیه کنید.

خاصیت این کتاب در مشارکتی بودن آن است. این کتاب منتشر شده در انتشارات جمکران، کودکان را در يك رابطه دو طرفه قرار داده و از آنها توقع همکاری دارد. از کشیدن نقاشی تا پاسخ به سؤالات طراحی شده و هدفمند. کودکان پس از آشنایی با نسبت‌ها و تطبیق آن با خانواده خود،

باید تصویری بکشند یا خصوصیتی را یادداشت کنند؛ علاوه بر اینها پاسخ سؤالات جدول طراحی شده را در جای مناسب نوشته و رمز جدول را پیدا کنند، همچنین در برخی صفحات گزینه صحیح را در پاسخ سؤالات مطرح شده علامت بزنند، البته که در این موارد به کمک والدین نیازمند خواهند بود.

نکته دیگر این کتاب آن است که پس از معرفی نسبت‌ها، به تناسب آن مصادیق مذهبی - دینی را برای کودکان بیان می‌کند. به طور مثال در معرفی خواهر، پس از بیان روایت آن از زبان يك پسر بچه، در جملات کوتاهی به معرفی حضرت زینب (س) و امام حسین (ع) و همچنین امام رضا (ع) و حضرت معصومه (س) می‌پردازد و رابطه خواهر برادری ایشان را مطرح می‌کند. در جایی دیگر در معرفی نسبت عمو، از رشادت‌ها و وفاداری حضرت عباس (ع) سخن به میان آورده و در ذهن کودکان تان حماسه کربلا را تداعی می‌کند.

از دیگر نکات مثبت این کتاب تنوع در شخصیت‌های روایت‌کننده است، به این صورت که راویان ابتدا خود را با اسم معرفی می‌کنند، پس از آن به معرفی نسبت‌ها و در برخی موارد به جزئیات می‌پردازند و گاهی هم مخاطبان را وارد خاطرات کودکانه خود می‌کنند.

این کتاب صرفاً يك معرفی نامه نیست! اگر چه بخش اعظمی از آن به معارفه نسبت‌ها تعلق دارد، اما در

لایه‌های زیرین آن اخلاق و ارتباطات اجتماعی هم گنجانده شده است. یکی از اتفاقاتی که در این کتاب شاهد آن هستیم، پرداخت به روابط اجتماعی کودکان است. این روزها شاهد آن هستیم که اغلب قریب به اتفاق والدین، کودکان خود را از سنین پایین‌تر به مهدهای کودک می‌سپارند. در این قسم مکان‌ها کودکان، مربیان خود را با الفاظی همچون: خاله یا عمو صدا می‌کنند. این اثر به این امر در لفافه پرداخته و کودکان را هشیار می‌کند که این الفاظ مختص اعضای خانواده است و حتی به صورت اعتباری هم نباید از آن استفاده شود.

این کتاب ۳۳ صفحه‌ای کم‌حجم است، ولی پربار. در کنار معارفه نسبت‌ها و تطبیق دینی - مذهبی آنها در تاریخ اسلام، کودکان با مشاغل مختلفی آشنا می‌شوند. راویان در این کتاب با اعتماد به نفسی محسوس از مشاغل والدین و بستگان‌شان حرف می‌زنند و به آن افتخار می‌کنند.

شاید در نگاه اول کتاب سبک و معمولی به نظر بیاید، اما با کنکاش در تصاویر و حواشی کتاب به این امر پی خواهیم برد که کتاب پرمحتوایی روبه‌رویمان قرار دارد. بدون در نظر گرفتن متن نوشته‌شده، تصاویر گرافیکی آن حرف‌های بسیاری برای گفتن دارند. تصاویر این کتاب به معنای واقعی جان‌دار هستند و کودکان را به چالش خواهند کشید. ¶